

Zbierka súdnych rozhodnutí

NÁVRHY GENERÁLNEHO ADVOKÁTA
PEDRO CRUZ VILLALÓN
prednesené 25. októbra 2012¹

Vec C-32/11

**Allianz Hungária Biztosító Zrt.,
Generali-Providencia Biztosító Zrt.,
Gépjármű Márkakereskedők Országos Szövetsége,
Magyar Peugeot Márkakereskedők Biztosítási Alkusz Kft.,
Paragon-Alkusz Zrt., právny nástupca Magyar Opelkereskedők Bróker Kft.,
proti
Gazdasági Versenyhivatal**

[návrh na začatie prejudiciálneho konania podaný Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága
(Maďarsko)]

„Hospodárska súťaž — Dvojstranné dohody uzatvorené medzi poisťovňami a určitými autoopravovňami, podľa ktorých hodinová sadzba za opravy, ktorú poisťovne platia uvedeným predajcom, závisí od podielu poistných zmlúv predmetnej poisťovne, ktoré uzatvorila tieto autoopravovne konajúce ako poisťovací agent — Právomoc Súdneho dvora — Obmedzenie hospodárskej súťaže na základe cieľa“

I – Úvod

1. V prejednávacom prípade Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága (maďarský Najvyšší súd) kladie Súdnemu dvoru otázku týkajúcu sa výkladu článku 101 ods. 1 ZFEÚ v rámci konania, ktorého predmetom je zákonnosť rozhodnutia vnútroštátneho orgánu pre hospodársku súťaž, ktorým boli sankcionované viaceré dohody uzatvorené niekoľkými poisťovňami, predajcami automobilov a autoopravovňami a ich združením ako dohody obmedzujúce hospodársku súťaž a nezlučiteľné s maďarským právom.

2. Táto vec má dva aspekty. V prvom rade jej okolnosti si podľa môjho názoru vyžadujú preskúmanie prípustnosti položenej prejudiciálnej otázky. Hoci sa táto otázka týka normy práva Únie, je nesporné, že prejednávany prípad sa spravuje maďarskými vnútroštátnymi predpismi hospodárskej súťaže. V tomto zmysle navrhнем Súdnemu dvoru, aby určil, že vzhľadom na jednoznačnú neexistenciu „priameho a bezpodmienečného odkazu“ vnútroštátnej právnej úpravy na právo Únie v zmysle judikatúry Súdneho dvora nie sú splnené podmienky prípustnosti prejudiciálnych otázok tohto druhu.

3. Bez ohľadu na to subsidiárne budem skúmať hmotno-právny aspekt prípadu, ktorý sa – ako som uviedol vyššie – týka prípadných obmedzení hospodárskej súťaže na základe cieľa v mimoriadne zložitom kontexte viacerých vertikálnych dohôd, ktoré však mohli byť ovplyvnené horizontálnou dohodou.

¹ — Jazyk prednesu: španielčina.

II – Právny rámec

A – Právo Únie

4. Nariadenie Rady (ES) č. 1/2003 zo 16. decembra 2002 o vykonávaní pravidiel hospodárskej súťaže stanovených v článkoch 81 a 82 Zmluvy² upravuje v článku 3 vzťah medzi článkami 81 ES a 82 ES (101 ZFEÚ a 102 ZFEÚ) a vnútroštátnym súťažným právom.

5. Podľa jeho odseku 1, „ak orgány hospodárskej súťaže členských štátov alebo vnútroštátne súdy uplatňujú vnútroštátne súťažné právo na dohody, rozhodnutia združení podnikov alebo zosúladené postupy v zmysle článku [101 ods. 1 ZFEÚ], ktoré môžu ovplyvniť obchod medzi členskými štátmi v zmysle uvedeného ustanovenia, uplatnia aj článok [101 ZFEÚ] na také dohody, rozhodnutia alebo zosúladené postupy. Ak orgány hospodárskej súťaže členských štátov alebo vnútroštátne súdy uplatňujú vnútroštátne súťažné právo na akékoľvek zneužitie zakázané článkom [102 ZFEÚ], uplatnia aj článok [102 ZFEÚ]“.

6. Článok 3 ods. 2 stanovuje, že „uplatňovanie vnútroštátneho súťažného práva nemôže viesť k zákazu dohôd, rozhodnutí združení podnikov alebo zosúladených postupov, ktoré môžu ovplyvniť obchod medzi členskými štátmi, ale ktoré neobmedzujú hospodársku súťaž v zmysle článku [101 ods. 1 ZFEÚ] alebo spĺňajú podmienky článku [101 ods. 3 ZFEÚ] alebo ktoré sú predmetom nariadenia o uplatňovaní článku [101 ods. 3 ZFEÚ]. Členským štátom sa týmto nariadením nezabráňuje prijímať a uplatňovať prísnejšie vnútroštátne právne predpisy na ich území, ktoré zakazujú alebo trestajú jednostranné konanie podnikov“.

7. Článok 3 ods. 3 napokon stanovuje: „Bez dopadu na všeobecné zásady a iné ustanovenia práva spoločenstva, odseky 1 a 2 neplatia, keď orgány hospodárskej súťaže alebo vnútroštátne súdy členských štátov uplatňujú vnútroštátne právne predpisy o kontrole fúzií, a ani nebránia uplatňovaniu ustanovení vnútroštátneho práva, ktoré sledujú prevažne cieľ, ktorý je iný ako cieľ sledovaný článkami [101 a 102 ZFEÚ]“.

B – Maďarská právna úprava

8. Maďarský zákonodarca schválil v roku 1996 zákon o zákaze nekalých obchodných praktík a obmedzovania hospodárskej súťaže³, ktorého preambula stanovuje, že tento zákon bol prijatý „so zreteľom na požiadavku priblíženia právnych predpisov Európskeho spoločenstva a tradícií maďarského práva hospodárskej súťaže“.

9. Podľa § 1 ods. 2 Tpvť sa ustanovenia tohto zákona vzťahujú na praktiky, ktoré sa spravujú článkami 81 ES y 82 ES (101 a 102 ZFEÚ), ak vec patrí do právomoci maďarského úradu pre hospodársku súťaž alebo maďarského súdu.

10. § 11 ods. 1 Tpvť v kapitole IV nazvanej „Zákaz dohôd obmedzujúcich hospodársku súťaž“ stanovuje, že sú zakázané „všetky dohody medzi podnikmi, všetky rozhodnutia združení podnikov, verejnoprávných orgánov, združení a iných podobných subjektov..., ktoré majú za cieľ alebo ktoré majú alebo môžu mať za následok vylučovanie, obmedzovanie alebo skresľovanie hospodárskej súťaže. Za takéto dohody sa nepovažujú dohody uzavreté medzi ekonomicky prepojenými podnikmi“.

2 — Ú. v. ES L 1, s. 1; Mim. vyd. 08/002, s. 205.

3 — Zákon č. LVII z roku 1996 (A Tisztességtelen piaci magatartás és a versenyszerűsítés tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény; ďalej len „Tpvť“).

III – Spor vo veci samej a prejudiciálna otázka

11. Od konca roka 2002 niekoľkí predajcovia automobilov, ktorí pôsobili aj ako autoopravovne, poverili národné združenie značkových predajcov (Gépjármű Márkakereskedők Országos Szövetsége, ďalej len „GÉMOSZ“), aby v ich mene každoročne vyjednálo s poisťovňami rámcovú dohodu o hodinovej sadzbe platnej pre opravy havarovaných vozidiel poistených v uvedených poisťovniach.

12. Uvedení predajcovia mali s poisťovňami dvojaký vzťah, a to najmä s poisťovňou Allianz Hungária Biztosító Zrt. (ďalej len „Allianz“) a s poisťovňou Generali-Providencia Biztosító Zrt. (ďalej len „Generali“). Uvedení predajcovia na jednej strane vystupovali ako „sprostredkovatelia“ poisťovní, pričom pri predaji alebo oprave vozidiel ponúkali svojim zákazníkom poistenie automobilov od uvedených poisťovní. Na druhej strane predajcovia opravovali poistené vozidlá na účet poisťovní v prípade poistnej udalosti.

13. V roku 2004, ako aj v roku 2005 GÉMOSZ a Allianz uzavreli rámcovú dohodu o hodinových sadzbách za opravy. Allianz ďalej uzatvorila niekoľko individuálnych dohôd s rôznymi predajcami, podľa ktorých sa hodinová sadzba ich autoopravovní zvýši, ak poistky automobilov od poisťovne Allianz dosiahnu určitý percentuálny podiel zo všetkých poistení predaných týmto predajcom.⁴

14. Generali naopak počas referenčného obdobia neuzavrela nijakú rámcovú dohodu so združením GÉMOSZ, ale uzatvorila individuálne dohody s predajcami, pričom v praxi uplatňovala voči týmto predajcom ustanovenie o zvýšení hodinovej sadzby podobné tomu, ktoré bolo opísané vyššie.⁵

15. Maďarský úrad na ochranu hospodárskej súťaže (Gazdasági Versenyhivatal) vo svojom rozhodnutí z 21. decembra 2006 určil, že tieto dohody sú nezlučiteľné s § 11 Tptv:

- Po prvé: tri rozhodnutia prijaté združením GÉMOSZ v rokoch 2003 až 2005, v ktorých boli stanovené „odporúčané ceny“ opráv havarovaných vozidiel pre značkových predajcov automobilov, ktoré títo predajcovia majú uplatňovať voči poisťovňam.
- Po druhé: rámcové dohody uzatvorené v rokoch 2004 a 2005 medzi združením GÉMOSZ a poisťovňou Allianz a viaceré individuálne dohody uzavreté počas toho istého obdobia medzi viacerými predajcami a poisťovňami Allianz a Generali.
- Po tretie: viaceré dohody uzatvorené v rokoch 2000 až 2005 medzi poisťovňami Allianz a Generali na jednej strane a viacerými poisťovacími maklérmí (Peugeot Márkakereskedők, Opelkereskedők a Porsche Biztosítási) na druhej strane, ktoré sa týkali provízií pre týchto maklérov v závislosti od počtu predaných poistiek od predmetnej poisťovne.

16. Úrad na ochranu hospodárskej súťaže svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že tento súbor dohôd posudzovaných jednotlivo a ako celok mal za cieľ obmedziť hospodársku súťaž tak na trhu poistných zmlúv, ako aj na trhu služieb automobilových opráv. Podľa uvedeného orgánu pre hospodársku súťaž sa článok 101 ZFEÚ nevzťahoval na tieto dohody, keďže nemali vplyv na obchod v rámci Spoločenstva, a ich protiprávnosť vyplývala výlučne z maďarských predpisov na ochranu hospodárskej súťaže.

4 — Podľa poisťovne Allianz jej štandardná dohoda obsahovala tri rôzne druhy odmeny v závislosti od toho, či predajca predal poistenia od poisťovne Allianz, ktoré predstavujú a) menej ako 30 %, b) 30 % až 50 %, alebo c) 50 % celkového predaja poistení predajcu. Dohodnuté zvýšenie hodinovej sadzby za opravy vozidiel údajne predstavuje a) 10 % až 11 % pre predajcov, v prípade ktorých produkty poisťovne Allianz tvorili menej ako 30 % ich predaja poistení, b) 12 % až 13 % v prípade, ak produkty poisťovne Allianz tvorili 30 % až 50 % ich predaja poistení, alebo c) 14 % až 15 % v prípade, ak produkty poisťovne Allianz tvorili 50 % ich predaja poistení. Napriek vyššie uvedenému podľa druhej prešetrovanej poisťovne Generali vo väčšine zmlúv poisťovne Allianz s predajcami bolo stanovené zvýšenie odmeny za opravu len v prípade, ak produkty poisťovne Allianz predané predmetným predajcom predstavovali 50 % jeho predaja.

5 — Podľa tejto poisťovne zmluvy uzatvorené poisťovňou Generali s predajcami stanovovali zvýšenie odmeny za opravu v prípade, ak produkty poisťovne Generali tvorili 30 % predaja poistení predajcov, pričom tento cieľ je o 10 % vyšší ako trhoví podiel poisťovne Generali počas relevantného obdobia, ktorý predstavoval 20 %.

17. Uvedený úrad v nadväznosti na konštatovanie protiprávnosti dohôd zakázal pokračovanie sporných praktík a uložil jednotlivo pokuty vo výške 5 319 000 000 HUF poisťovni Allianz, 1 046 000 000 HUF poisťovni Generali, 360 000 000 HUF združeniu GÉMOSZ, 13 600 000 HUF spoločnosti Peugeot Márkakereskedők a 45 000 000 HUF spoločnosti Opelkereskedők.

18. Fővárosi Bíróság (Mestský súd v Budapešti) po podaní príslušnej žaloby proti uvedenému rozhodnutiu čiastočne vyhovel tejto žalobe, no prvostupňový rozsudok bol napadnutý odvolaním a Fővárosi Ítéltábla (odvolací mestský súd) potvrdil zákonnosť napadnutého rozhodnutia v celom rozsahu.

19. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu bol podaný príslušný kasačný opravný prostriedok na Legfelsőbb Bíróság (maďarský Najvyšší súd). Tento súd konštatoval, že doslovné znenie § 11 ods. 1 Tptv je prakticky zhodné s článkom 101 ods. 1 ZFEÚ, a poukázal na zjavný záujem na jednotnom výklade ustanovení alebo pojmov práva Únie, pričom položil túto prejudiciálnu otázku:

„Možno dvojstranné dohody uzavreté medzi poisťovňou a určitými autoopravovňami alebo medzi poisťovňou a združením autoopravovní, podľa ktorých hodinová sadzba, ktorú poisťovňa uhrádza autoopravovní za opravu vozidiel poistených v tejto poisťovni, závisí okrem iného od počtu a percentuálneho podielu poistných zmlúv uzavretých s touto poisťovňou prostredníctvom autoopravovne konajúcej ako poisťovací agent predmetnej poisťovne, kvalifikovať ako dohody, ktoré majú za cieľ alebo následok vylučovanie, obmedzovanie alebo skresľovanie hospodárskej súťaže na vnútornom trhu, a ktoré preto sú v rozpore s článkom 101 ods. 1 ZFEÚ?“

IV – O prípustnosti prejudiciálnej otázky

20. Vnútroštátny súd žiada určiť, či článok 101 ods. 1 ZFEÚ bráni určitému druhu dohôd medzi podnikmi. V samotnom návrhu na začatie prejudiciálneho konania sa však uvádza, že toto ustanovenie Zmluvy nie je uplatniteľné na tento prípad, keďže sporné dohody nemajú vplyv na obchod medzi členskými štátmi. V dôsledku toho treba ich zákonnosť posudzovať výlučne v súvislosti s maďarskými vnútroštátnymi predpismi hospodárskej súťaže, konkrétne s § 11 ods. 1 Tptv. Túto myšlienku, z ktorej vychádza rozhodnutie maďarského Úradu na ochranu hospodárskej súťaže, nespochybnil žiaden z účastníkov konania.

21. Napriek tejto výlučne vnútroštátnej povahe veci, ktorej sa týka spor vo veci samej, maďarský Najvyšší súd považoval za vhodné položiť otázku týkajúcu sa výkladu článku 101 ZFEÚ s tvrdením, že kvalifikácia sporných dohôd na základe vnútroštátneho maďarského práva (Tptv) je založená na pojmoch, ktoré sú obsahovo zhodné s pojmami obsiahnutými v citovanom článku ZFEÚ.

22. § 11 ods. 1 Tptv v skutočnosti takmer doslovne, bez akéhokoľvek významného rozdielu, preberá zákaz dohôd obmedzujúcich hospodársku súťaž obsiahnutý v článku 101 ods. 1 ZFEÚ (článok 81 ES). Z tohto dôvodu sa vnútroštátny súd domnieva, že na kvalifikovanie sporných dohôd ako dohôd zameraných na obmedzovanie hospodárskej súťaže je potrebné vyložiť ustanovenia obsiahnuté v článku 101 ods. 1 ZFEÚ a že rozhodnutie Súdneho dvora je odôvodnené „zjavným záujmom Spoločenstva, aby sa normy alebo pojmy prijaté na základe práva Únie (medzi ktoré patria pojmy obsiahnuté v § 11 ods. 1 Tptv uplatniteľné na prejednávajúcu vec) vykladali jednotne, nezávisle od okolností ich uplatňovania, s cieľom zabrániť riziku budúcich rozdielných výkladov“.

23. Komisia sa tiež vyslovila v prospech prípustnosti prejudiciálnej otázky. Konkrétne tvrdí, že hoci v prejednávanej veci na rozdiel od vecí spomenutých v ďalšej časti nedošlo k priamemu uplatneniu práva Únie, osobitná súvislosť medzi právom hospodárskej súťaže a právom Únie si vyžaduje výklad požadovaný maďarským súdom.

24. Vo viacerých rozhodnutiach založených na rozsudku Dzodzi⁶ Súdny dvor skutočne vyhlásil za prípustné prejudiciálne otázky týkajúce sa ustanovenia práva Únie, aj keď sa toto ustanovenie nevzťahuje na prejednávany prípad, „v konkrétnom prípade, keď vnútroštátne právo členského štátu odkazuje na obsah tohto ustanovenia s cieľom určiť normy uplatniteľné na situáciu, ktorá sa týka výlučne tohto štátu“. Na odôvodnenie tohto riešenia bola v citovanom rozsudku uvedená existencia „zjavného záujmu, aby sa – s cieľom zabrániť riziku budúcich rozdielov vo výklade – každé ustanovenie práva Spoločenstva vykladalo jednotne, bez ohľadu na podmienky, v ktorých sa má uplatniť“, aj keď následne prináleží vnútroštátnym súdom, aby uplatnili ustanovenie, ktoré Súdny dvor vyložil, s prihliadnutím na skutkové a právne okolnosti veci, ktorá im bola predložená, a tiež určili presný rozsah odkazu na právo Únie.⁷

25. V minulosti viacerí generálni advokáti vyjadrili jednoznačné výhrady k tomuto smerovaniu judikatúry.⁸ Napriek takýmto výhradám Súdny dvor neskôr potvrdil túto judikatúru.⁹

26. Treba však mať na zreteli, že uznanie prípustnosti prejudiciálnych otázok tohto druhu nebolo bezpodmienečné. Už v rozsudku Kleinwort Benson¹⁰ Súdny dvor uviedol dôležité spresnenie, keď vyžadoval, aby odkaz vnútroštátnej normy na právo Únie bol „priamy a bezpodmienečný“, pričom viacerí generálni advokáti pozitívne prijali túto podmienku.¹¹ V tom istom zmysle bola táto výnimka v uznesení vydanom vo veci Club Náutico de Gran Canaria striktne uplatnená v prípade, ktorý sa týkal kanárskej nepriamej všeobecnej dane (Impuesto General Indirecto Canario, IGIC). Táto daň v podstate preberá ustanovenia o DPH, ale uplatňuje sa na Kanárskych ostrovoch mimo pôsobnosti práva Únie. Hoci ustanovenie týkajúce sa IGIC, o výklad ktorého vnútroštátny súd žiadal, preberalo ustanovenie obsiahnuté v španielskom zákone o DPH, Súdny dvor zdôraznil, že uvedená právna úprava neobsahovala „priamy a bezpodmienečný“ odkaz, ale bola len prebratím znenia, v dôsledku čoho bola prejudiciálna otázka vyhlásená za neprípustnú.¹²

27. V rozsudkoch ako Leur-Bloem a Kofisa Italia¹³ tak bola nepriamo potvrdená platnosť tejto judikatúry argumentáciou *a contrario* a v tom istom zmysle bolo v rozsudku ETI¹⁴ – aj keď bez výslovného odkazu na skorší rozsudok Kleinwort-Benson – v podobnom prípade uvedené, že odkaz na právo Únie, ktorý obsahovalo predmetné vnútroštátne ustanovenie, nepodliehal nijakej podmienke.¹⁵

28. V oveľa novšom rozsudku Teresa Cicala¹⁶ (na ktorý účastníci nemohli poukázať vo svojich podaniach) bola prejudiciálna otázka vyhlásená za neprípustnú z dôvodu, že vnútroštátna norma neobsahovala „priamy a bezpodmienečný odkaz“ na právo Únie. V uvedenom rozsudku sa uvádza, že „výklad ustanovení práva Únie Súdny dvorom vo výlučne vnútroštátnych záležitostiach je

6 — Rozsudok z 18. októbra 1990, Dzodzi (C-297/88 a C-197/89, Zb. s. I-3763). Precedens možno nájsť aj v rozsudku z 26. septembra 1985, Thomasdünge (166/84, Zb. s. 3001).

7 — Rozsudok Dzodzi (už citovaný, body 34 až 41).

8 — Výstižné zhrnutie tohto kritického pohľadu možno nájsť v návrhoch, ktoré predniesol generálny advokát Ruiz-Jarabo 26. septembra 2000 vo veci Kofisa Italia (rozsudok z 11. januára 2001, C-1/99, Zb. s. I-207), bod 22 a nasl. Generálny advokát Mancini už oveľa skôr v návrhoch, ktoré predniesol 15. mája 1985 v už citovanej veci Thomasdünge, tiež vyjadril svoj nesúhlas s prípustnosťou prejudiciálnych otázok tohto druhu, čo podľa jeho názoru dokonca odporuje zneniu Zmluvy. V tom istom zmysle sa vyslovili generálny advokát Darmon v návrhoch, ktoré predniesol 3. júla 1990 vo veci Dzozi, generálny advokát Tizzano v návrhoch, ktoré predniesol v už citovanej veci Adam, a generálny advokát Jacobs v návrhoch, ktoré predniesol 17. septembra 1996 vo veci Leur-Bloem (rozsudok zo 17. júla 1997, C-28/95, Zb. s. I-4161), a v návrhoch, ktoré predniesol 15. novembra 2001 vo veci BIAO (rozsudok zo 7. januára 2003, C-306/99, Zb. s. I-1).

9 — Pozri okrem iného rozsudky Leur-Bloem (už citovaný); z 26. novembra 1998, Bronner (C-7/97, Zb. s. I-7791); Kofisa Italia (už citovaný); Adam (už citovaný); BIAO (už citovaný), a zo 16. marca 2006, Poseidon Chartering (C-3/04, Zb. s. I-2505).

10 — Rozsudok z 28. marca 1995 (C-346/93, Zb. s. I-615).

11 — Už citované návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Ruiz-Jarabo vo veci Kofisa Italia, generálny advokát Jacobs vo veci BIAO a generálny advokát Tizzano vo veci Adam.

12 — Vec C-186/07, Zb. s. I-60.

13 — Rozsudky už citované (body 27 a 29).

14 — Rozsudok z 11. decembra 2007 (C-280/06, Zb. s. I-10893).

15 — Bod 25.

16 — Rozsudok z 21. decembra 2011, Teresa Cicala (C-482/10, Zb. s. I-14139).

odôvodnený tým, že tieto ustanovenia sú na základe vnútroštátneho práva uplatniteľné priamo a nepodmienečne¹⁷. Napokon táto požiadavka bola zopakovaná v nedávnej veci Nolan, v ktorej Súdny dvor vyhlásil, že nemá právomoc rozhodovať, pričom sa v tejto veci opieral o chýbajúci výslovný a presný odkaz vnútroštátneho právneho poriadku na právo Únie.¹⁸

29. Pokiaľ ide o význam, ktorý treba pripísať uvedenej podmienke, po prvé zastávam názor, že výraz „priamy odkaz“ znamená, že to musí byť výslovný a jednoznačný odkaz. V konečnom dôsledku musí ísť o skutočný odkaz, pričom nestačí jednoduchá zmienka ako zdroj inšpirácie. Výraz „nepodmienečný“ zasa podľa môjho názoru znamená, že musí ísť o odkaz na predmetnú právnu úpravu ako celok. Izolovaný odkaz vnútroštátneho zákonodarcu na určité ustanovenie vybrané z právnych predpisov Únie podľa môjho názoru nemusí postačovať, keďže v takom prípade by hrozilo, že uplatnenie judikatúry Súdneho dvora a v konečnom dôsledku odpoveď na prejudiciálnu otázku by boli nefunkčné.

30. Pokiaľ sú splnené obe požiadavky, domnievam sa, že polozenie prejudiciálnej otázky je nielen oprávnené, ale že by sa navyše malo pozitívne prijať. Spontánna vôľa vnútroštátneho zákonodarcu prebrať právo Únie môže a dokonca musí logicky viesť k tomu, že vnútroštátny súd sa bude usilovať neodchýliť sa od výkladu práva Únie podaného súdmi Únie. Okrem toho polozenie prejudiciálnej otázky vnútroštátnym súdom by v týchto prípadoch logicky nemalo byť ničím náhodným, ale malo by sa stať dôslednou a ustálenou praxou.

31. Napokon sa v tomto smere domnievam, že nie je opodstatnené skúmať, či sa vnútroštátny súd bude riadiť odpoveďou Súdneho dvora. Ako zjavne vyplýva zo zásady lojálnej spolupráce, vnútroštátny súd, ktorý sa obrátil na Súdny dvor s prejudiciálnou otázkou, sa za týchto okolností musí riadiť odpoveďou Súdneho dvora.¹⁹

32. Rovnako ako vo veci Cicala je preto teraz potrebné po prvé preskúmať, či maďarské právo obsahuje „priamy a bezpodmienečný odkaz“ na ustanovenia Únie v oblasti práva hospodárskej súťaže s cieľom určiť prípustnosť prejudiciálnej otázky.

33. Ako už bolo uvedené, účastníci tohto konania sa nemohli odvolať na spomenutý rozsudok, keďže bol vydaný po predložení ich písomných podaní. Uvedený rozsudok však vytvára precedens, ktorý má pre prejednávaný prípad osobitný význam, lebo sa naň v určitých aspektoch podobá.

34. Po prvé v bodoch 25 a 26 rozsudku Cicala sa zdôrazňuje, že v uvedenom prípade predmetná vnútroštátna norma „všeobecne odkazuje na zásady vychádzajúce z právneho poriadku Spoločenstva“ a nie osobitne na ustanovenia práva Únie, ktoré sú uvedené v prejudiciálnej otázke, ani na iné ustanovenia týkajúce sa tej istej oblasti, a preto „nemožno konštatovať, že ustanovenia uvedené v položených otázkach sa stali ako také priamo uplatniteľné podľa talianskeho práva“. V prípade maďarského zákona, o ktorý ide v prejednáwanej veci, je odkaz dokonca ešte všeobecnejší, keďže v preambule len odkazuje na abstraktnú „požiadavku priblíženia právnych predpisov Európskeho spoločenstva a tradícií maďarského práva hospodárskej súťaže“. Nie je to navyše prekvapujúce, keďže ide o zákonodarcu štátu, ktorý má ešte ďaleko od dosiahnutia postavenia členského štátu Európskej únie.

17 — Tamže, bod 19.

18 — Rozsudok z 18. októbra 2012 (C-583/10, bod 47).

19 — V súvislosti s touto zásadou pozri rozsudok z 18. októbra 2008, Marra a Clemente (C-200/07 a C-201/07, Zb. s. I-7929), bod 41 a tam citovanú judikatúru.

35. Po druhé treba zdôrazniť skutočnosť, že vnútroštátne súdy v oboch prípadoch žiadajú o výklad noriem primárneho práva, ktoré sú navyše mimoriadne všeobecné, takmer principiálne: v prvom prípade ide o článok 296 ods. 2 ZFEÚ a článok 41 ods. 2 písm. c) Charty, ktoré sa týkajú povinnosti odôvodnenia právnych aktov, a v druhom prípade ide o pojem „obmedzenie hospodárskej súťaže na základe cieľa“ obsiahnutý v článku 101 ZFEÚ.

36. Za týchto okolností nemožno tvrdiť, že maďarský zákon o hospodárskej súťaži obsahuje „priamy a bezpodmienečný odkaz“ na článok 101 ZFEÚ. Na jednej strane preambula tohto zákona len všeobecne odkazuje na právnu úpravu „Európskeho spoločenstva“ v oblasti hospodárskej súťaže, bez výslovnej a jednoznačnej zmienky o akomkoľvek konkrétnom ustanovení, a uvedená právna úprava je navyše uvedená ako ďalší zdroj inšpirácie spolu s vlastnou vnútroštátnou tradíciou. Na druhej strane, rovnako ako v talianskom zákone vo veci Cicala, v maďarskom zákone sa vôbec nespomína, že uvedený odkaz by mal za následok vylúčenie vnútroštátnych noriem.²⁰ Položená otázka napokon vôbec nie je konkrétna, keďže sa zameriava na samotný pojem postup obmedzujúci hospodársku súťaž podľa primárneho práva.

37. Vzhľadom na vyššie uvedené by sa malo v zásade dospieť k záveru, že v prejednávanom prípade neexistuje zjavný záujem Únie na zachovaní jednotného výkladu ustanovenia, ktoré je predmetom prejudiciálnej otázky, odvodeného od priameho a bezpodmienečného odkazu na právo Únie.

38. Napriek tomu²¹ treba odpovedať na tvrdenie Komisie, že je potrebné výnimočne pristupovať k prípadom, v ktorých vnútroštátna právna úprava predpokladá prebratie práva Únie v oblasti postupov obmedzujúcich hospodársku súťaž.

39. Komisia totiž – odvolávajúc sa na článok 3 nariadenie č. 1/2003 a na judikatúru – tvrdí, že tento zjavný záujem všeobecne existuje v oblasti práva hospodárskej súťaže. Zastávam názor, že aj keď existujú argumenty, pre ktoré by sa malo uznať, že v oblasti práva hospodárskej súťaže môže byť uvedený záujem Únie o niečo väčší, nemôže to viesť k nahradeniu požiadavky priameho a bezpodmienečného odkazu, a to z dôvodov, ktoré uvediem ďalej.

40. Po prvé je nesporné, že uplatniteľnosť judikatúry založenej na rozsudku Dzodzi sa potvrdila osobitne v oblasti práva hospodárskej súťaže. V už citovaných rozsudkoch Bronner, Poseidon Chartering a ETI a v rozsudku Confederación Española de Empresarios de Estaciones de Servicio²² Súdny dvor uznal prípustnosť jednotlivých prejudiciálnych otázok vo veciach, v ktorých spor vo veci samej v zásade vybočoval z pôsobnosti práva Únie a v skutočnosti sa týkal vnútroštátnej normy v oblasti hospodárskej súťaže.

41. V týchto prípadoch bola právomoc Súdneho dvora obhájená doplňujúcim tvrdením, že je potrebné zabrániť rozdielom vo výklade toho istého ustanovenia práva Únie v závislosti od toho, či sa uplatňuje len nepriamo (prostredníctvom odkazu obsiahnutého vo vnútroštátnom práve), alebo priamo (z dôvodu, že spadá do pôsobnosti tak vnútroštátneho práva, ako aj článku 101 ZFEÚ).²³

42. Podľa článku 3 ods. 1 nariadenia č. 1/2003 sa totiž vnútroštátne predpisy súťažného práva (akým je § 11 ods. 1 Tpv) uplatnia spoločne s článkami 101 ZFEÚ a 102 ZFEÚ, ak predmetné dohody, rozhodnutia alebo postupy „môžu ovplyvniť obchod medzi členskými štátmi“ v zmysle Zmluvy.

20 — Rozsudok Cicala (už citovaný, bod 28).

21 — A okrem toho, že Komisia na pojednávaní uznala, že nejde o „priamy a bezpodmienečný odkaz“.

22 — Rozsudok zo 14. decembra 2006 (C-217/05, Zb. s. I-11987).

23 — Rozsudky Bronner (už citovaný, body 19 a 20); Poseidon Chartering (už citovaný, bod 16); Confederación Española de Empresarios de Estaciones de Servicio (už citovaný, bod 20), a ETI (už citovaný, bod 26). Pozri v tom istom zmysle návrhy, ktoré predniesla generálna advokátka Kokott 13. júla 2006 vo veci Confederación Española de Empresarios de Estaciones de Servicio a 3. júla 2007 vo veci ETI.

43. *A contrario* preto treba konštatovať, že ak sa nepreukáže tento potenciálny vplyv na obchod vnútri Spoločenstva, uvedené vnútroštátne predpisy sa uplatňujú nezávisle od práva Únie. Normotvorca Únie to vyjadril veľmi jasne: odseky 1 a 2 článku 3 nariadenia č. 1/2003 to výslovne stanovujú a samotné oznámenie Komisie k pojmu ovplyvnenie obchodu v zmysle predpisov hospodárskej súťaže stanovuje, že toto kritérium „tiež určuje pôsobnosť článku 3 nariadenia č. 1/2003 o vykonávaní pravidiel hospodárskej súťaže stanovených v článkoch [101 a 102 ZFEÚ]“.²⁴

44. Ak teda existuje možné ovplyvnenie obchodu medzi členskými štátmi, vnútroštátne právo sa musí uplatňovať spolu s právom Únie (článok 3 ods. 1 nariadenia č. 1/2003), ktoré pôsobí ako „bariéra“ (článok 3 ods. 2 nariadenia č. 1/2003), avšak okrem týchto prípadov sa vnútroštátne normy hospodárskej súťaže uplatňujú (a teda sa majú vykladať) v zásade nezávisle od práva Únie.

45. So zreteľom na Zmluvu a nariadenie č. 1/2003 majú totiž členské štáty vlastný priestor na činnosť v oblasti hospodárskej súťaže, ktorý nesiahá len po administratívne a vykonávacie právomoci, ale zahŕňa tiež normatívne právomoci. Pokiaľ sa tieto právomoci vykonávajú v oblasti, ktorá im bola vyhradená, vôbec nie sú obmedzené prednosťou práva Únie, keďže články 101 ZFEÚ a 102 ZFEÚ sa na ne nevzťahujú a v tejto oblasti neexistuje európska harmonizačná úprava.

46. Článok 3 nariadenia č. 1/2003 ako taký preto neslúži na založenie právomoci Súdneho dvora v prípadoch, ako je tento, v ktorých sa má spor vo veci samej vyriešiť výlučne podľa vnútroštátnych predpisov.²⁵ V opačnom prípade by hraničné kritérium „ovplyvnenia obchodu medzi členskými štátmi“ bolo zbavené všetkého potrebného účinku a došlo by k neprimeranému zásahu do oblasti zvrchovanosti, ktorá má byť vyhradená výlučne členským štátom.

47. Je pravda, že v posledných rokoch došlo k postupnej „europeizácii“ vnútroštátnych právnych úprav hospodárskej súťaže, ktoré si – predovšetkým v nových členských štátoch – často vzali za vzor právo Únie.²⁶ To však neznamená, že túto „europeizáciu“ má uskutočniť súdna moc. Hoci by mohlo byť vhodné, či dokonca želateľné, aby členské štáty smerovali ku konvergencii s právom Únie v predpisoch hospodárskej súťaže uplatniteľných na výlučne vnútroštátne prípady (bez ovplyvnenia obchodu medzi členskými štátmi) a aby sa vnútroštátne orgány pri uplatňovaní a výklade tohto vnútroštátneho práva inšpirovali judikatúrou Súdneho dvora týkajúcou sa článkov 101 a 102 ZFEÚ, táto harmonizácia by však nemala vyplývať z prejudiciálneho konania.

48. Preto možno v konečnom dôsledku len v prípade skutočného „priameho a bezpodmienečného“ odkazu na právo Únie, ako to vyžadujú už citované rozsudky Kleinwort-Benson a Teresa Cicala, vyhlásiť prejudiciálnu otázku za prípustnú bez toho, aby bolo potrebné urobiť výnimku z tohto kritéria v prípadoch, v ktorých sa odkaz vnútroštátneho zákonodarcu týka normy práva hospodárskej súťaže. Vzhľadom na to, že uvedené podmienky nie sú splnené, domnievam sa, že Súdny dvor by mal vyhlásiť prejednávaniu prejudiciálnu otázku za neprípustnú, keďže nemá právomoc o nej rozhodnúť.

V – Analýza prejudiciálnej otázky

49. Bez toho, aby bol dotknutý predchádzajúci bod, a pre prípad, že Súdny dvor bude považovať za správne vyhlásiť prejudiciálnu otázku za prípustnú, teraz prejdem k obsahovej analýze veci.

24 — Oznámenie Komisie – Usmernenia k pojmu ovplyvnenie obchodu obsiahnutom v článkoch 81 a 82 Zmluvy [neoficiálny preklad] (Ú. v. EÚ C 101, 2004, s. 81), bod 8. Pozri tiež oznámenie Komisie k spolupráci medzi Komisiou a súdmi členských štátov EÚ pri uplatňovaní článkov 81 a 82 ES [neoficiálny preklad] (Ú. v. EÚ C 101, 2004, s. 54), bod 6.

25 — O iný prípad by išlo, ak by sa preukázalo, že sporné dohody môžu ovplyvniť obchod v rámci Spoločenstva, ale ako už bolo uvedené, táto skutočnosť v tomto prípade nebola sporná.

26 — V tejto súvislosti pozri CSERES, K. J.: The impact of regulation 1/2003 in the new Member States. *The Competition Law Review*, zv. 6, č. 2 (júl 2010).

A – Úvodné úvahy

50. Vnútroštátny súd sa v tomto prípade pýta Súdneho dvora na možnosť kvalifikovať súbor dohôd medzi viacerými podnikmi a združením podnikov ako dohôd obmedzujúcich hospodársku súťaž z dôvodu ich cieľa v zmysle článku 101 ods. 1 ZFEÚ. Analýza tejto otázky si vyžaduje najprv uviesť niekoľko úvodných úvah týkajúcich sa skutkových a právnych osobitostí prípadu, ako aj niekoľko spresnení týkajúcich sa identifikácie sporných dohôd a napokon pojmu obmedzenie na základe cieľa.

1. Osobitosti prípadu

51. V prejednávacom prípade je spochybnená zákonnosť komplexného súboru dohôd, ktorých hlavnými účastníkmi sú dve poisťovne – Allianz a Generali –, viacero predajcov automobilov a združenie týchto predajcov (GÉMOSZ), pričom osobitosťou je, že vo svojich vzťahoch s poisťovňami predajcovia vystupujú v dvojacom postavení: pri uzatvorení poistenia automobilov svojimi zákazníkmi predajcovia konajú ako sprostredkovatelia poisťovní alebo poisťovací makléri a v čase opravy vozidiel po poistnej udalosti predajcovia vystupujú ako autoopravovne, ktoré účtujú príslušným poisťovňam cenu opráv, okrem iného v závislosti od poistení, ktoré predtým dohodli v mene týchto poisťovní.

52. Allianz a Generali každoročne uzatvárajú s autoopravovňami dohody o podmienkach opráv a sadzbách, ktoré autoopravovne účtujú za opravy vozidiel poistených uvedenými poisťovňami. Na základe týchto dohôd opravovne môžu vykonať opravu poistených vozidiel bez toho, aby sa predtým museli obrátiť na poisťovne.

53. Od konca roka 2002 mnohí značkoví predajcovia automobilov, ktorí pôsobia aj ako autoopravovne, požiadali združenie GÉMOSZ, aby každý rok v ich mene vyjednálo s poisťovňami rámcové dohody o uvedených sadzbách.

54. V rokoch 2004 a 2005 poisťovňa Allianz uzavrela rámcové dohody o uvedených sadzbách so združením GÉMOSZ. Allianz neskôr uzavrela na základe týchto rámcových dohôd individuálne dohody s predajcami-opravovňami. Podľa uvedených individuálnych dohôd predajcovia-opravovne mali dostať vyššiu odmenu, ako bola odmena dohodnutá v rámci združenia GÉMOSZ, pokiaľ dosiahnu alebo udržia určitý percentuálny podiel poistení od poisťovne Allianz z celkového počtu poistení automobilov predaných predmetným predajcom.

55. Generali v referenčnom období neuzavrela nijakú rámcovú dohodu so združením GÉMOSZ, avšak uzavrela individuálne dohody s predajcami. Hoci tieto dohody podľa všetkého neobsahovali také ustanovenia o zvýšení sadzby, aké boli obsiahnuté v dohodách poisťovne Allianz, maďarský orgán pre hospodársku súťaž konštatoval, že Generali v praxi uplatňovala viaceré podobné obchodné stimuly.

56. Okrem toho tak Allianz, ako aj Generali údajne uzavreli v rokoch 2000 až 2005 rôzne dohody s poisťovacími makléřmi s cieľom podporiť predaj produktov poisťovní výmenou za vyššiu odmenu.

57. Komplexnosť prejednávanej veci teda vyplýva hlavne zo skutočnosti, že sa v nej prelínajú činnosti, ktoré môžu obmedzovať hospodársku súťaž, vlastné dvom veľmi odlišným trhom: poistnému trhu a trhu služieb automobilových opráv. Na zodpovedanie prejudiciálnej otázky bude teda potrebné určitým spôsobom odlíšiť tieto dva dotknuté trhy.

2. O sporných dohodách

58. Okrem tohto zložitého súboru dohôd treba poukázať na to, že prejudiciálna otázka, ktorú položil maďarský Najvyšší súd, odkazuje výlučne na „dvojstranné dohody uzavreté medzi poisťovňou a určitými autoopravovňami“, ako aj na dohody uzavreté „medzi poisťovňou a združením autoopravovní“.

59. Prejednávaná prejudiciálna otázka sa teda týka len týchto dohôd, čiže dohôd uzavretých medzi poisťovňami Allianz a Generali s rôznymi predajcami-opravovňami na jednej strane a dohôd uzavretých medzi poisťovňou Allianz a združením predajcov (GÉMOSZ) na druhej strane.

60. Maďarská vláda a Komisia sa však domnievajú, že uvedené dohody sa majú analyzovať spolu s určitými rozhodnutiami združenia GÉMOSZ a dohodami, ktoré poisťovne uzavreli s poisťovacími maklérmi predajcov. Bez ohľadu na doslovné znenie prejudiciálnej otázky, z dôvodov, ktoré uvediem ďalej, považujem takúto celkovú analýzu v podstate za nevyhnutnú.

3. O pojme „obmedzenia na základe cieľa“

61. Maďarský Najvyšší súd sa svojou prejudiciálnou otázkou pýta, či možno uvedené dohody kvalifikovať ako dohody obmedzujúce hospodársku súťaž na základe ich cieľa v zmysle článku 101 ods. 1 ZFEÚ.

62. Podľa uvedeného ustanovenia „nasledujúce sa zakazuje ako nezlučiteľné s vnútorným trhom: všetky dohody medzi podnikateľmi, rozhodnutia združení podnikateľov a zosúladené postupy, ktoré môžu ovplyvniť obchod medzi členskými štátmi a ktoré majú za cieľ alebo následok vylučovanie, obmedzovanie alebo skresľovanie hospodárskej súťaže v rámci vnútorného trhu“.

63. Článok 101 ods. 1 ZFEÚ teda upravuje dva druhy zakázaných obmedzení hospodárskej súťaže: obmedzenia „na základe cieľa“ a obmedzenia „na základe následku“. Ako vyplýva z judikatúry, použitie spojky „alebo“ svedčí o tom, že druhá z týchto kvalifikácií je subsidiárna vo vzťahu k prvej: najprv treba preskúmať „samotný cieľ tejto dohody vzhľadom na hospodársky kontext, v ktorom sa uplatňuje“, ale „v prípade, že analýza ustanovení tejto dohody neodhalí dostatočný stupeň škodlivosti vo vzťahu k hospodárskej súťaži, bude potrebné skúmať jej následky, a aby sa mohla zakázať, požadovať zhromaždenie dôkazov preukazujúcich, že hospodárska súťaž bola skutočne citelným spôsobom vylúčená, obmedzená alebo skreslená“. Rozlišovanie medzi „porušeniami na základe cieľa“ a „porušeniami na základe následku“ teda spočíva v tom, že určité formy dohôd medzi podnikmi možno považovať za škodlivé pre riadne fungovanie hospodárskej súťaže už z dôvodu ich povahy.²⁷

64. Kvalifikácia dohody alebo postupu ako obmedzujúcich hospodársku súťaž na základe cieľa sa uplatňuje ako určitý druh „domnienky“, keďže ak sa určí táto obmedzujúca povaha, nebude potrebné preukazovať, aké sú následky predmetnej dohody alebo postupu pre hospodársku súťaž. Okrem toho zákaz môže platiť preventívne bez toho, aby sa muselo čakať na skutočný vznik prípadných následkov škodlivých pre hospodársku súťaž.²⁸

65. Ako uvádza Komisia vo svojich usmerneniach k uplatňovaniu článku [101 ods. 3 ZFEÚ], „ide o obmedzenia, ktoré vzhľadom na ciele pravidiel Spoločenstva v oblasti hospodárskej súťaže majú taký vysoký potenciál nepriaznivých následkov pre hospodársku súťaž, že na účely uplatnenia článku [101 ods. 1 ZFEÚ] nie je potrebné preukázať akýkoľvek skutočný účinok na trhu. Uvedená domnienka je založená na závažnosti vlastnej tomuto obmedzeniu a na skúsenostiach, ktoré ukazujú, že obmedzenia hospodárskej súťaže na základe cieľa môžu spôsobovať nepriaznivé následky na trhu a ohroziť ciele, ktoré sledujú pravidlá Spoločenstva v oblasti hospodárskej súťaže“ [*neoficiálny preklad*]²⁹. Z vyššie uvedeného podľa môjho názoru vyplýva, že táto kategória sa má vykladať reštriktívne a obmedziť sa na prípady, v ktorých možno zistiť mimoriadne závažný potenciál nepriaznivých následkov.

27 — Rozsudok Súdneho dvora z 20. novembra 2008, Beef Industry Development Society a Barry Brothers (C-209/07, Zb. s. I-8637, body 15 a 17).

28 — V tomto zmysle z ustálenej judikatúry vyplýva, že na účely uplatnenia článku 101 ods. 1 ZFEÚ „nie je nevyhnutné zohľadniť konkrétne účinky dohody, pokiaľ je zrejmé, že jej cieľom je vylúčiť, obmedziť alebo skresliť hospodársku súťaž“. Pozri v tomto zmysle rozsudky z 13. júla 1966, Consten a Grundig/Komisia (56/64 a 58/64, Zb. s. 299, bod 496), a z 15. októbra 2002, Limburgse Vinyl Maatschappij a i./Komisia (C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P až C-252/99 P a C-254/99 P, Zb. s. I-8375, bod 491).

29 — Oznámenie Komisie – Usmernenia k uplatňovaniu článku 81 ods. 3 Zmluvy [*neoficiálny preklad*] (Ú. v. EÚ C 101, 2004, s. 97), bod 21.

66. Podľa ustálenej judikatúry je však na posúdenie toho, či má dohoda protisúťažný cieľ, potrebné sústrediť sa predovšetkým na obsah jej ustanovení a na ciele, ktoré má dosiahnuť, ako aj na hospodársky a právny kontext, do ktorého spadá. Aj keď úmysel strán nie je nevyhnutným predpokladom pre určenie obmedzujúcej povahy dohody, nič nezakazuje Komisii alebo súdom Spoločenstva, aby tento úmysel zohľadnili.³⁰

67. V súlade s touto judikatúrou budem v prejednávacom prípade skúmať obsah a ciele, ktoré sledujú dohody spomenuté vnútroštátnym súdom, čiže zmluvy uzavreté medzi poisťovňami na jednej strane a určitými predajcami-opravovňami alebo ich združením (GÉMOSZ) na druhej strane. Po druhú preskúmam hospodársky a právny kontext, do ktorého spadajú tieto dohody, pričom do tohto kontextu podľa môjho názoru treba zahrnúť dohody a rozhodnutia, na ktoré odkazuje maďarská vláda a Komisia, teda rozhodnutia združenia GÉMOSZ a dohody s poisťovacími maklérm.

B – Obsah a ciele sporných dohôd

68. Podľa môjho názoru, pokiaľ ide po prvé o ich obsah a ciele, dohody, ktoré sú predmetom prejudiciálnej otázky, a podľa ktorých poisťovne ponúkajú predajcom tým vyššiu odmenu za opravy vozidiel, čím väčší je percentuálny podiel poistení od predmetnej poisťovne predaných predajcom, nemožno kvalifikovať ako obmedzenia na základe cieľa.

69. V prvom rade je potrebné zdôrazniť, že ide o vertikálne dohody, na ktoré sa – ako všeobecné pravidlo a okrem výnimky – neuplatňuje článok 101 ods. 1 ZFEÚ.³¹ Preto sú vertikálne dohody na rozdiel od horizontálnych dohôd³², v prípade ktorých je jednoznačne ľahšie identifikovať cieľ alebo následky obmedzujúce hospodársku súťaž, oveľa zložitejšie.

70. Maďarská vláda a Komisia však spochybňujú kvalifikáciu týchto dohôd ako vertikálnych. Podľa ich názoru medzi poisťovňami a predajcami-opravovňami neexistuje nijaký právny vzťah, na základe ktorého by jedna zo strán poskytovala druhej určitú službu. Vzhľadom na to, že autoopravovne nie sú zákazníkmi poisťovní a hodinové sadzby za opravy nemožno považovať za protiplnenie za predaj poistení, tu údajne nemožno hovoriť o skutočnej „vertikálnosti“. V konečnom dôsledku sa domnievajú, že nejde o vertikálne dohody, lebo neexistuje právny vzťah, na základe ktorého by jedna zo strán poskytovala druhej určitú službu.

71. Allianz naopak tvrdí, že jej dohody s predajcami sú jednoznačne vertikálne, keďže predajcovia jej za odplatu poskytujú službu týkajúcu sa opravy poistených vozidiel alebo sprostredkovania pri predaji poistení.

72. Domnievam sa, že názor poisťovne Allianz viac zodpovedá širokej definícii vertikálnych dohôd stanovenej nariadením č. 330/2010. Článok 1 ods. 1 písm. a) uvedeného nariadenia ich vymedzuje ako „dohody alebo zosúladené postupy dvoch alebo viacerých podnikov, z ktorých každý na účely tejto dohody alebo zosúladeného postupu pôsobí na inej úrovni výrobného alebo distribučného reťazca, a ktoré sa týkajú podmienok, za ktorých strany môžu kupovať, predávať alebo ďalej predávať určité tovary alebo služby“.

30 — Pozri okrem iného rozsudky IAZ a i./Komisia (96/82 až 102/82, 104/82, 105/82, 108/82 a 110/82, Zb. s. 3369, body 23 až 25), a zo 6. októbra 2009, GlaxoSmithKline a i. (C-501/06 P, C-513/06 P, C-515/06 P a C-519/06 P, Zb. s. I-9291, bod 58).

31 — Pozri v tejto súvislosti článok 2 nariadenia Komisie (EÚ) č. 330/2010 z 20. apríla 2010 o uplatňovaní článku 101 ods. 3 ZFEÚ na kategórie vertikálnych dohôd a zosúladených postupov (Ú. v. EÚ L 102, s. 1). Jeho článok 3 stanovuje viaceré hraničné trhové podiely na uplatnenie výnimky a článok 5 vymenúva niektoré vertikálne obmedzenia, na ktoré sa nevzťahuje táto výnimka.

32 — Medzi konkurujúcimi si podnikmi: jednoznačne by išlo o taký prípad napríklad vtedy, ak by existovala dohoda o sadzbách za opravy medzi poisťovňami Allianz a Generali.

73. Preto sa domnievam, že po prvé poisťovne a predajcovia-opravovne pôsobia na účely dohody na inej úrovni distribučného reťazca a že po druhé v sporných dohodách účastníci stanovujú podmienky, za ktorých predajcovia poskytujú poisťovníam určité služby, ktoré im za ne platia dohodnutú cenu. V tomto zmysle nie je napríklad sporné, že predajcovia predávajú poistné produkty poisťovní za odplatu, a prejudiciálna otázka sa v skutočnosti týka toho, či je zvolená forma odmeňovania (prostredníctvom hodinovej sadzby za opravy) zlučiteľná s článkom 101 ods. 1 ZFEÚ. V dôsledku toho sú dohody, na ktoré odkazuje prejudiciálna otázka, podľa môjho názoru vertikálnymi dohodami.

74. Súdny dvor však doteraz kvalifikoval ako obmedzenia hospodárskej súťaže na základe cieľa v prípade vertikálnych dohôd len uloženie minimálnych cien ďalšieho predaja,³³ zákaz súběžného obchodu medzi členskými štátmi so stanovením absolútnej územnej ochrany³⁴ a nedávno ustanovenia, ktorými sa distribútorom zakazuje používať internet na predaj určitých výrobkov, okrem prípadu, ak je uvedený zákaz objektívne odôvodnený, ako je to v rámci selektívneho distribučného systému.³⁵

75. Naopak, ako uvediem ďalej, dohody, o ktoré ide v prejednávanej veci, podľa môjho názoru samy osebe nemajú obmedzujúci potenciál, ktorý mali uvedené ustanovenia.

76. Maďarská vláda a Komisia tvrdia, že skutočnosť, že sporné dohody stanovujú, že výška hodinovej sadzby za opravy, ktorú majú zaplatiť poisťovne, závisí od percentuálneho podielu predaja určitých produktov poisťovní predajcom-opravovňou namiesto predaja absolútneho množstva, má zachovať rozdelenie trhových podielov poisťovní, ktoré existuje v čase uzatvorenia dohôd, pričom tento cieľ je údajne sám osebe protisúťažný. Dohody údajne vytvárajú väzbu medzi činnosťami, ktoré sú v zásade nezávislé, konkrétne opravami automobilov a predajom poistení, čím sa narúša riadne fungovanie trhu a potvrdzuje protisúťažný cieľ posudzovaných dohôd.

77. V prvom rade je potrebné pripomenúť, že právo hospodárskej súťaže výslovne nezakazuje tento druh ustanovení s percentuálne stanovenými cieľmi, ani nesankcionuje akúkoľvek vertikálnu dohodu, ktorej cieľom je zvýšenie vlastného predaja na úkor predaja konkurentov. Najjednoduchším príkladom toho je tolerovanie v rámci určitých časových obmedzení takzvaných doložíek o „značkovej exkluzivite“ alebo nekonkurovaní, ktoré nielenže podporujú tento nedostatok hospodárskej súťaže, ale tiež zakazujú predaj výrobkov konkurentov.³⁶

78. Článok 5 ods. 1 písm. a) nariadenia č. 330/2010 napríklad vylučuje uplatniteľnosť výnimky článku 101 ods. 3 ZFEÚ (a preto podriaďuje článku 101 ods. 1 ZFEÚ) záväzky nekonkurovania, „ktor[ých] doba trvania je neurčitá alebo presahuje päť rokov“, čo umožňuje uplatniť výnimku v prípade záväzkov s kratšou dobou trvania. V usmerneniach Komisie k vertikálnym obmedzeniam sa zasa uvádza, že „povinnosť nákupu jednej značky, ktorá trvá kratšie ako jeden rok, ku ktorej sa zaviazali nedominantné spoločnosti, sa obvykle nepovažuje za skutočnosť vyvolávajúca účinky výrazne narúšajúce hospodársku súťaž alebo čisto negatívne účinky“.³⁷

33 — Rozsudok z 3. júla 1985, Binon (243/83, Zb. s. 2015).

34 — Rozsudky Consten a Grundig/Komisia (už citovaný), a z 1. februára 1978, Miller (19/77, Zb. s. 131).

35 — Rozsudok z 13. októbra 2011, Pierre Fabre Dermo-Cosmétique (C-439/09, Zb. s. I-9419).

36 — Podľa článku 1 ods. 1 písm. d) nariadenia č. 330/2010 sa pod záväzkom nekonkurovania rozumie „akýkoľvek priamy či nepriamy záväzok, ktorý spôsobuje, že kupujúci nemôže vyrábať, kupovať, predávať alebo ďalej predávať tovary alebo služby konkurujúce zmluvným tovarom alebo službám, alebo akýkoľvek priamy či nepriamy záväzok kupujúceho kupovať od dodávateľa alebo iného podniku určeného dodávateľom viac ako 80 % svojho celkového nákupu zmluvných tovarov alebo služieb a ich náhrad na relevantnom trhu; základom tohto výpočtu je hodnota nákupov uskutočnených v predchádzajúcom kalendárnom roku, alebo, ak je to v danom odvetví bežné, objem takýchto nákupov“.

37 — Ú. v. EÚ C 130, 2010, s. 1, bod 133.

79. Skutočnosť, že nariadenie č. 330/2010 stanovuje, že na určitý druh vertikálnych dohôd sa nevzťahuje výnimka, zjavne neznamená, že musia automaticky patriť do kategórie obmedzení na základe cieľa. Je však tiež isté, že „čierny zoznam“ nariadenia č. 330/2010 a obmedzenia označované Komisiou ako „zjavné“ sa do veľkej miery prekrývajú s dohodami a postupmi, ktoré sa podľa judikatúry kvalifikujú ako obmedzenia na základe cieľa. Hoci teda nejde o určujúce kritérium, je zrejmé, že uvedené zoznamy môžu slúžiť ako indícia najmä na vymedzenie toho, čo nie je obmedzením na základe cieľa.

80. V samotnej judikatúre boli navyše analyzované určité vertikálne dohody, ktoré obsahovali záväzky nekonkurovania tohto druhu, s tým záverom, že nepredstavujú obmedzenia hospodárskej súťaže na základe cieľa, aj keď je potrebné analyzovať, či nemajú za následok jej vylúčovanie, obmedzovanie alebo skresľovanie.³⁸

81. Podľa môjho názoru sporné dohody nemajú vzhľadom na ich obsah a ciele taký vysoký potenciál obmedzovania hospodárskej súťaže ako vertikálne dohody, ktoré už boli v minulosti označené judikatúrou za obmedzenia na základe cieľa. Ich potenciál obmedzovania hospodárskej súťaže je navyše zrejme dokonca nižší ako v prípade vertikálnych dohôd, ktoré podľa judikatúry nepredstavujú obmedzenia na základe cieľa, aj keď prípadne môžu spôsobovať protisúťažné následky.³⁹

C – Hospodársky a právny kontext sporných dohôd

82. Ako som už však uviedol, na určenie, či konkrétna dohoda predstavuje obmedzenie hospodárskej súťaže na základe cieľa, je tiež potrebné preskúmať – ako to vyplýva z judikatúry – hospodársky a právny kontext, do ktorého takáto dohoda spadá.⁴⁰

83. V tomto zmysle sa v oznámení Komisie o uplatňovaní článku [101 ods. 3 ZFEÚ] uvádza, že „môže byť potrebné posúdiť aj kontext, v ktorom sa [dohoda] uplatňuje (má uplatňovať), a skutočný postup a správanie strán na trhu. Inými slovami, skôr než sa dospeje k záveru, či konkrétne obmedzenie predstavuje obmedzenie hospodárskej súťaže na základe cieľa, sa môže vyžadovať preskúmanie skutočností, na ktorých je dohoda založená, a konkrétne okolnosti jej uplatňovania. Spôsob, akým sa dohoda uplatňuje v praxi, môže odhaliť obmedzenie na základe cieľa aj vtedy, ak dohoda neobsahuje výslovné ustanovenie v tomto zmysle“ [*neoficiálny preklad*].

84. V prejednávacom prípade sa však sporné dohody uplatňovali vo veľmi špecifickom kontexte, ktorý má niekoľko na prvý pohľad problematických aspektov.

85. Na jednej strane rozhodnutia združenia GÉMOSZ predstavujú podľa všetkého z každého hľadiska horizontálnu dohodu medzi značkovými predajcami o sadzbách a podmienkach služby opráv motorových vozidiel. Na druhej strane, ako odznelo na pojednávaní, Allianz a Generali, ktoré uzavreli sporné dohody, mali spolu podiel na relevantnom trhu vyšší ako 70 %. Poistovne so silnejším postavením na trhu by teda tým, že uzavreli dohody s predajcami a/alebo so združením GÉMOSZ o cenách za opravy založených na sadzbách, ktoré boli predtým schválené v rámci združenia, posilnili horizontálnu dohodu predajcov a zabezpečili jej účinnosť. Napokon dohody poisťovní s maklérmí by posilnili prípadné protisúťažné následky vyplývajúce z dohôd medzi poisťovňami a predajcami.

38 — Pozri v tomto zmysle rozsudky z 28. februára 1991, Delimitis (C-234/89, Zb. s. I-935, body 13 až 15); zo 7. decembra 2000, Neste Markkinointi Oy (C-214/99, Zb. s. I-11121, bod 25); z 11. septembra 2008, CEP SA Estaciones de Servicio SA (C-279/06, Zb. s. I-6681, bod 43), a z 2. apríla 2009, Pedro IV Servicios SL (C-260/07, Zb. s. I-2437, bod 83).

39 — Pozri judikatúru citovanú v predchádzajúcej poznámke pod čiarou.

40 — Pozri okrem iného rozsudok IAZ a i./Komisia (už citovaný, body 23 až 25).

86. Domnievam sa, že po prvé výlučne z hľadiska *trhu poistenia automobilov* všetky tieto okolnosti nemusia postačovať na kvalifikovanie vertikálnych dohôd spomenutých vnútroštátnym súdom ako dohôd obmedzujúcich hospodársku súťaž na základe ich cieľa.

87. Je pravda, že Allianz a Generali sledovali vo svojich dohodách so združením GÉMOSZ a s predajcami-opravovňami cieľ spočívajúci vo zvýšení svojich podielov na trhu, čo má za následok vylúčenie konkurentov. Ako však už bolo uvedené, tento cieľ neznamená, že spomenuté sporné dohody predstavujú obmedzenia na základe svojho cieľa.

88. Na konštatovanie obmedzenia na základe cieľa na poistnom trhu by podľa môjho názoru bolo potrebné preukázať, že medzi poisťovňami Allianz a Generali existovala protisúťažná horizontálna dohoda alebo aspoň zosúladený postup zameraný na vylúčenie konkurentov z trhu, pričom tento postup by obmedzoval hospodársku súťaž na základe svojho cieľa. Také je navyše zrejme stanovisko, ktoré Komisia navrhuje vo svojich písomných pripomienkach, keď konštatuje, že v prejednávacom prípade by mohol existovať zosúladený postup medzi poisťovňami najmä vzhľadom na to, že to, že podmienky zmlúv, ktoré Allianz uzavrela so združením GÉMOSZ a individuálne s predajcami a ktoré Generali individuálne uzavrela s predajcami, sú zhodné.

89. V tejto súvislosti je však potrebné pripomenúť, že podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora „zosúladený postup na účely článku [101 ods. 1 ZFEÚ] predstavuje určitú formu koordinácie medzi podnikmi, ktorá bez uzatvorenia dohody v pravom zmysle slova zámerne nahrádza riziká hospodárskej súťaže praktickou spoluprácou medzi nimi. Súdny dvor vo svojom rozsudku zo 16. decembra 1975, Suiker Unie/Komisia^[41], rovnako konštatoval, že kritériá koordinácie a spolupráce, ktoré predstavujú zosúladený postup, si vôbec nevyžadujú vypracovanie skutočného „plánu“, ale sa majú vykladať z hľadiska koncepcie vlastnej ustanoveniam Zmluvy týkajúcim sa hospodárskej súťaže, podľa ktorej každý hospodársky subjekt musí nezávisle určovať politiku, ktorú chce uplatňovať na spoločnom trhu, a podmienky, ktoré chce ponúkať svojim zákazníkom“. Hoci je pravda, že „táto požiadavka nevylučuje právo hospodárskych subjektov inteligentne sa prispôbovať skutočnému alebo predpokladanému správaniu svojich konkurentov, kategoricky bráni akémukoľvek priamemu alebo nepriamemu kontaktu medzi uvedenými subjektmi, ktorého cieľom alebo následkom je stanovenie podmienok hospodárskej súťaže, ktoré nezodpovedajú obvyklým podmienkam trhu, o ktorý ide, s prihliadnutím na povahu dodávaných výrobkov alebo poskytovaných služieb, veľkosť a počet podnikov a objem uvedeného trhu“.⁴²

90. Existencia zosúladeného postupu si teda vyžaduje jednak konštatovanie zhody vôle, prostredníctvom ktorej sa viacerí súťažitelia rozhodnú nahradiť riziká hospodárskej súťaže koordináciou medzi sebou, a určitý druh priameho alebo nepriameho kontaktu medzi nimi.⁴³ Zosúladený postup navyše „okrem dohody medzi podnikmi predpokladá správanie na trhu, ktoré nadväzuje na túto dohodu, a vzťah príčiny a následku medzi týmito dvoma prvkami“.⁴⁴

91. Vzhľadom na túto judikatúru sa Komisia domnieva, že skutočnosť, že poisťovne akceptovali štandardné podmienky navrhnuté predajcami, ako aj skutočnosť, že zmluvné podmienky sú podobné, či dokonca zhodné, svedčí o tom, že ide o horizontálne dohody alebo aspoň o zosúladené postupy samostatne uplatňované tak poisťovňami, ako aj predajcami.

41 — Spojené veci 40/73 až 48/73, 50/73, 54/73 až 56/73, 111/73, 113/73 a 114/73, Zb. s. 1663.

42 — Rozsudok Súdneho dvora zo 14. júla 1981, Gerhard Züchner (172/80, Zb. s. I-565, body 12 až 14).

43 — V tejto súvislosti možno spomenúť rozsudok zo 14. júla 1972, ICI/Komisia (48/69, Zb. s. 619), bod 64: „hoci článok 85 rozlišuje pojem ‚zosúladený postup‘ a pojem ‚dohody medzi podnikateľmi‘..., je to len s cieľom zahrnúť do zákazov tohto článku určitú formu koordinácie medzi podnikmi, ktorá bez uzatvorenia dohody v pravom zmysle slova... nahrádza riziká hospodárskej súťaže praktickou spoluprácou medzi nimi“.

44 — Rozsudok z 8. júla 1999, Hüls AG (C-199/92 P, Zb. s. I-4287, bod 161).

92. V tejto súvislosti však treba pripomenúť, že súbežné správanie samo osebe nestačí na preukázanie existencie zosúladeného postupu, ak existuje iné prijateľné vysvetlenie uvedeného správania. Ako jednoznačne konštatuje Súdny dvor, „na účely rozhodnutia o dôkaznej hodnote týchto rôznych okolností treba pripomenúť, že súbežné správanie možno považovať za dôkaz existencie zosúladenia len vtedy, ak je uvedené zosúladenie jeho jediným prijateľným vysvetlením. Je totiž potrebné vziať do úvahy skutočnosť, že hoci článok 85 Zmluvy zakazuje každú formu zosúladenia, ktorá môže skresľovať hospodársku súťaž, nevylučuje právo hospodárskych subjektov inteligentne sa prispôbovať skutočnému alebo predpokladanému správaniu svojich konkurentov“.⁴⁵

93. Prináleží vnútroštátnemu súdu, aby posúdil, či existujú dôkazy uvedenej koordinácie alebo zosúladeného postupu. Len v prípade, ak by existovali uvedené dôkazy, by jednoznačne išlo o obmedzenie na základe cieľa na poistnom trhu, keďže koordinácia medzi sťažiteľmi s cieľom rozdeliť si trh je jedným z obmedzení hospodárskej súťaže, ktoré treba podľa vyššie uvedenej judikatúry považovať za obmedzenia na základe cieľa.

94. Ak by sa naopak preukázal len úmysel každej z poisťovní zvýšiť svoj predaj na jednej strane a uzatvorenie zmlúv s predajcami, ktoré obsahujú podobné ustanovenia, na druhej strane, pričom túto podobnosť podporuje skutočnosť, že predajcovia sa predtým medzi sebou dohodli na hodinovej sadzbe, ktorú zamýšľajú žiadať, nemožno podľa môjho názoru konštatovať existenciu zosúladeného postupu.

95. Menej zložité by naproti tomu bolo konštatovanie, že ten istý súbor dohôd predstavuje obmedzenie hospodárskej súťaže na základe cieľa na *trhu služieb týkajúcich sa opravy vozidiel*.

96. Podľa všetkého je totiž preukázané, že zvýšenie sadziieb horizontálne dohodnuté predajcami sa premietlo v zmluvách s poisťovňami, ktoré nielenže prijali úroveň sadziieb dohodnutú medzi predajcami v rámci združenia GÉMOSZ, ale ju dokonca zvýšili výmenou za určité podmienky.

97. Účinnosť uvedenej horizontálnej dohody o sadzbách za opravy teda na prvý pohľad závisela od prijatia jej podmienok poisťovňami, k čomu zjavne došlo. Vertikálne dohody medzi predajcami-opravovňami (alebo samotným združením GÉMOSZ) a poisťovňami znamenali schválenie horizontálnej dohody, ktorá bola ako taká protisúťažná. Z tohto dôvodu je celý súbor dohôd (a nielen horizontálna dohoda) protiprávny a správanie poisťovní možno takisto sankcionovať spolu so správaním predajcov-opravovní.

98. V každom prípade prináleží vnútroštátnemu súdu, aby overil podmienky uvedenej dohody alebo rozhodnutia združenia GÉMOSZ. Osobitne je potrebné určiť, či zaväzuje dostatočne vysoký počet predajcov-opravovní postačujúci na to, aby bolo možné hovoriť o skutočnej protisúťažnej horizontálnej dohode.

99. Ak by sa tieto skutočnosti potvrdili, na základe vyššie uvedeného by bolo potrebné konštatovať existenciu obmedzenia hospodárskej súťaže na trhu služieb týkajúcich sa opráv automobilov, pričom dohody poisťovní so združením GÉMOSZ a s každým z predajcov by prispeli k posilneniu tohto obmedzenia. Ako pripomenula Komisia, viacero dohôd medzi subjektmi pôsobiacimi na dvoch odlišných trhoch už bolo sankcionovaných v rozsudku Súdneho dvora z 18. decembra 2008, *Coop de France détail et viande*⁴⁶.

45 — Rozsudok z 31. marca 1993, A. Ahlström Osakeyhtiö a i. (C-89/85, C-104/85, C-114/85, C-116/85, C-117/85 a C-125/85 až C-129/85, Zb. s. I-1307, bod 71).

46 — Rozsudok (C-101/07 P a C-110/07 P, Zb. s. I-10193).

VI – Návrh

100. Preto navrhujem, aby Súdny dvor odpovedal na prejudiciálne otázky, ktoré položil Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága (Maďarsko), takto:

1. Súdny dvor Európskej únie nemá právomoc odpovedať na položenú prejudiciálnu otázku.
2. Subsidiárne, dvojstranné dohody uzavreté medzi poisťovňou a určitými autoopravovňami alebo medzi poisťovňou a združením autoopravovní, podľa ktorých hodinová sadzba, ktorú poisťovňa uhradza autoopravovní za opravu vozidiel poistených v tejto poisťovni, závisí okrem iného od počtu a percentuálneho podielu poistných zmlúv uzavretých s touto poisťovňou prostredníctvom autoopravovne konajúcej ako poisťovací agent predmetnej poisťovne:
 - a) nepredstavujú obmedzenie hospodárskej súťaže na základe cieľa v zmysle článku 101 ods. 1 ZFEÚ, pokiaľ ide o poistný trh, ak neexistuje zosúladený postup poisťovní zameraný na vylúčenie konkurentov z trhu. Overenie tejto skutočnosti prináleží vnútroštátnemu súdu;
 - b) môžu predstavovať obmedzenie hospodárskej súťaže na základe cieľa v zmysle článku 101 ods. 1 ZFEÚ, pokiaľ ide o trh opráv vozidiel, s prihliadnutím na kontext, v ktorom sa uplatňovali, najmä na existenciu horizontálnej dohody o sadzbách predajcov. Vnútroštátnemu súdu prináleží, aby overil existenciu takejto dohody a jej dosah.